

MUM BATİK
YÖNTEMİ İLE
YAPILAN
İKAT DOKUMALARIN
İŞLEM SIRARSI

Ticari ismi halı ipeği olan ipliğimizi seçerken boyayı içine iyi alıp almadığını kontrol etmemiz gerekir. Eğer ipliğimiz boyayı içine iyi almıyorsa apre ve varsa serisini özel kimyasal sökücüler ile kaynatarak ipliğin üzerinden atar, böylece boyayı içine iyi almasını sağlarız.

Çile halindeki; ipek ipliğimizi bobine sararız. Bobine sardığımız iplikleri çözgü tahtasında dokumak istediğimiz kumaş boyu ve eni kadar ve mümkün olduğunca çok çapraz hareketi yaparak çözgü çekme işlemine geçeriz.

Önceden hazırladığımız çözü ipliklerini Batık Mümlama Masasının üzerine serip; Başından ve sonundan, 1,5 - 2cm çapında iyi zımparalanmış tahta sopalara geçirilir.

Bu sopaların boyu, sabitleme payını hesaba katarak dokumamızın eninden 10cm fazla olmalıdır.

Çözümlüğün başından ve sonundan geçirdiğimiz tahta sopaları iki ucundan sabitlemek üzere duvarda bulunan çengellere bağlarız. Çözümlüğün baş ve son kısmında yaptığımız bu işlem çözgü ipliklerimizin masa üzerinde mümkün olduğunca gerginleştirilmesi içindir. Çözümlüğün gergin olması, daha sonra uygulayacağımız tüm işlemlerde gerekli olan ve atlanmaması gereken ayrıntıdır.

Çözümlümü iyice gerginleştirdikten sonra; çözgü çekme işlemi sırasında belirlediğimiz çapraz noktalarından, çapraz sopalarını geçirip; bu sopaları birbirine bağlarız.

Birbirine bağlanan çapraz sopaları üzerinde yapacağımız dokumanın eni kadar işaretleme yaparız.

Daha sonra kumaş enimizi gösteren bu işaretleri dikkate alarak çözgü ipliklerimizi belirli aralıklarla açıp düzgünleşmesini sağlarız.

Çapraz noktalarından teker teker kaydırarak müdahale ettiğimiz çözgü ipliklerini, bir santimdeki çözgü sıklığımızı (Ör: 1cm de 9 tel) dikkate alarak; çözgümüzü önceden belirlediğimiz kumaş eni kadar düzgünleştirip açarız.

Daha önceki işlemlerde çözgümüzün baş tarafından geçirdiğimiz yuvarlak sopayı; Vidalama suretiyle batik mumlama masasına sabitleriz.

Batik mumlama masasına sabitlediğimiz tahta sopanın üzerindeki iplikleri güçlü bir yapıştırıcı vasıtasıyla yapıştırırız.

Düzenlediğimiz çözgü ipliklerinin kaymaması için üzerine yapıştırıcı (peligon) sürdüğümüz tahta sopanın önüne daha ince ve bir tarafı meyilli kesilmiş iki çıtayı alttan ve üstten yapıştırıp çivileyerek çözgü ipliklerinin iki çıta arasında sıkışmasını sağlarız.

Bu işlem mumlama, boyama, mum sökme ve dokuma işlemleri sırasında çözgü ipliklerimizin kaymamasını sağlamak amacıyla yapıldığı için çok önemlidir.

Mumlama işlemine geçmeden önce; hazırladığımız desen çizim kalıplarının yardımıyla desenleri çizeceğimiz bölgeleri tespit ederek gereken işaretlerimizi yaparız.

Desen çizim kalıplarımızı işaretlediğimiz bölgelere yerleştirdikten sonra, kaymaması için üzerine koyduğumuz demir ağırlıklarla sabitleyip; desenimizi sonradan çıkan çizim kalemi kullanarak çözümlerimizin üzerine çizeriz.

Mum batık mumumuz 55-60-70 C° dereceye gelinceye kadar eritiriz. Mumumuzun eriyerek sıvı hale geldiğini gözlemleriz.

Pompalı mum kaleminin (*tganting*) içine aldığımız erimiş mumu çok dikkatli ve hızlı bir şekilde kullanarak; desenimizde beyaz kalmasını istediğimiz bölgeleri mumlayarak kapatırız. Mumlama işlemi mum kalıpları (*TSAP*) kullanılarak da yapılabilir. Çözümlerinin hareket etmesini önlemek için mutlaka ağırlık kullanmalıyız; ağırlık kullanmak düzgün mumlama yapabilmek için çok gereklidir.

Çözgü ipliklerimiz boyunca istediğimiz düzende desen bölgelerimizi mumlama işlemini bitirdikten sonra desenimiz için belirlediğimiz renkleri reçete oluşturarak hazırlamaya başlarız.

Desenimizdeki renkleri; kullandığımız reaktif-soğuk seri bazik kumaş boya reçetesine göre hazırlarız.

Hazırladığımız boyanın kullanacağımız kadarına, *Solyev* toz boyayı eriterek 5/1 oranında koyup; en az iki saat içinde sodalı boyamızı kullanmaya dikkat ederiz. Çözgümüzü boyama işleminin bu iki saat içinde mutlaka bitirilmiş olması gerekmektedir.

İki saat içinde sodalı boyamızı kullanmazsak; soda boyayı bozarak, boyama özelliğini azaltır.

İki saat geçtikten sonra sodanın boyama özelliğini azaltması aslında mum batık soğuk boyamanın daha sonraki aşamaları için çok önemlidir.

Bu sayede, mum ve boya söküm aşamasında çözgümüzün mumlanmış bölgeleri eriyip akınca; kazandaki sökülen bozuk boyar maddeler, mumların eriyerek ortaya çıkardığı beyaz bölgeleri ve diğer renkleri boyayamaz. Beyaz bölgelerin boyanmaması ve renklerin parlaklığının ve tonlarının sabit kalması istediğimiz bir sonuç olduğu için önceden dezavantaj olan bu özellik daha sonra avantaja dönerek işimize katkıda bulunur.

Oluşturduğumuz renkleri kontrol etmek için beyaz fayans bir zeminde el ile deneyip; istediğimiz tonda olup olmadıklarını kontrol ederiz.

Soğukta boyar (bazik) reaktif boyalarımızı hazırladıktan sonra, çözgü ipliklerimizin altına gazete kağıtları koyup; daha önceden çalıştığımız eskizi dikkate alarak renk bölgelerimizi fırça yardımı ile boyarız. Kullandığımız fırçaların kıl tutma haznesi mutlaka demir değil plastik olmalıdır. Bunun sebebi demirin pas yaparak boyaların bozulmasına sebep olmasıdır.

Boyama işlemi bittikten sonra, çözgü sabitleme sopaları sökülerek; çözgü masadan kaldırılıp gölge ve nemli bir yerde iki naylon arasında en az 12 saat bekletilir.

Bu işlem boyaların ipliklere iyice sabitlenmesi için yapılır.

MUM VE FAZLA BOYA SÖKÜM

Çözümlümü, fazla boyalarını atmak için; boya ve mum sökme işlemine hazırlarız.

A) Kaba söküm

Çözgü ipliklerimizin karışmaması için düzgün çözgü bağı (kalın kumaş parçası) ile en az üç yerinden bağlarız.

Çözümlümü önce, soğuk suya daldırıp çıkarmak suretiyle fazla boyaların çıkmasını sağlarız. Bu işlemi çözgüden boya çıkmayınca dek tekrarladıktan sonra, çözgümü çözgü askılığına asarak; sıcak su kazanımızdaki suyun kaynamasını bekleriz.

Su kaynadıktan sonra çözüğümüzü kazanın içine koyup bir süre mumların erimesini bekleriz.

Sıcaktan eriyen mumların daha hızlı sökülmesi için çözgümüzü kazanın içine daldırıp çıkartarak; mumların kazan içine dökülmesi sağlanır.

Kaynar suyun yüzeyinde köpük halini alan erimiş mumları, suyun üzerinden ayırıp, farklı bir kaba boşaltırız.

Bu işlemi yapmamızın sebebi mumu eritip süzerek ve %10 balmumu koyarak yeniden kullanmak içindir.

Çözümlümü kazandan çıkartıp, çözgü askılığına düzgün bir şekilde asarız.

B) Has Söküm;

Kaynar suyun içine sabun veya el deterjanı koyup iyice karıştırırız.

Deterjanın etkisiyle çok daha kolay sökülen mumlar, su yüzünde belirmeye başlar. Daha önce yaptığımız gibi mumları farklı bir kaba alırsınız. Fakat diğer işlemde farklı olarak bu mumlar tekrar kullanılmaz.

Mum söküm işlemi tamamen bittikten sonra notürleme işlemine geçilir.

C) Nötürleme;

Mumlar tamamen söküldükten sonra, sabunlu çözümler soğuk suda iyice durulanıp el ile sıkılarak; sirkeli (asitli) suda 5 dakika bekletilerek çözgümüzün PH derecesi nötürlenir. Bu işlem boyar maddemizin bazı karakterli olmasından dolayı yapılır. Eğer bu işlem yapılmaz ise renklerimiz çabuk solarak, kumaşımız kısa zamanda yıpranarak ve kullanım fonksiyonlarını kaybederek hiç istenmeyen durumlara sebebiyet verir.

Nötürleme işlemi bittikten sonra; çözgümüz çözgü askısına asılır ve iyice sıkılarak fazla suların atılması sağlanır.

Boya, mum sökme ve nôtürleme işlemi bittikten sonra; düzgün çözgü bağlarımızı söküp, çözgümüzü açarak düzgünleştirip kuruması için asarız.

Çözümler kurduktan sonra dokumaya hazır hale gelir ve tezgaha geçirilir. Tezgaha geçirmenin ilk yolu tahar yapmaktır.

Tahar işlemi, çözgü ipliklerimizi belirlediğimiz bir planda gücülerden geçirmek suretiyle dokuma tezgahının çerçevelerine dağıtmaktır.

Tahar işlemi bittikten sonra; çözümlenen ipliklerimizi taraktan geçirerek, belirli bir sıklığa göre kumaşımızın enini ayarlamış oluyoruz.

Çözü ipliklerimizi taraktan geçirdikten sonra; levende sarım işlemi yapılır. Bu işleminde ilk adım tüm çözgülerimizi tezgahın arka tarafından ön tarafına taşımaktır.

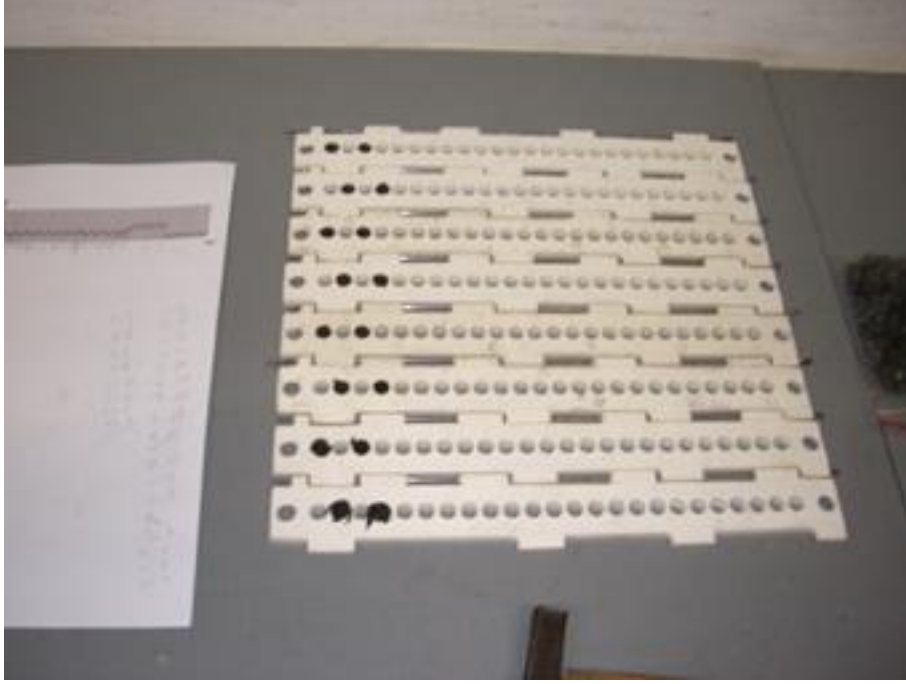
Tezgahın önüne aldığımız, çözgülerimizi gergin bir şekilde dokuma tezgahının arka tarafında bulunan levende sararız. Levende sarım işleminde çözgümüzün arasına ipliklerin karışmaması için gazete kağıdı konur.

Sarıldıktan sonra çözgümüzün durumu.

Arka levende sardığımız çözgüleri, ön levende bağlayarak dokumaya başlayabiliriz.

Eğer dokuma örgümüz belirli bir hareketi tekrarlayan teknik yapıda ise; daha çabuk dokuma yapabilmek için hazırladığımız armürü dokuma paletetine geçiririz. Daha sonra paleti tezgaha takarız.

Dokuma paletini tezgaha taktıktan sonra daha önceden belirlediğimiz atkı ipliklerini mekikler vasıtasıyla belli bir armüre bağlı kalarak açtığımız ağızlıktan el ile geçirmek suretiyle dokuma işlemini gerçekleştiririz.

Atkı ipliklerimiz ipek, pamuk ve yün v.b. inceli kalınlı ipliklerden, şeffaf, renkli misinalar ve değişik renkli teller gibi farklı materyallere kadar çeşitlilik gösterebilir.

